

Борисова Ірина Сергіївна
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Полтавська державна аграрна академія

МЕТОДИ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ

Загальною метою фінансової науки є пізнання дії об'єктивних законів і закономірностей у сфері фінансів, а також передача результатів наукових досліджень до їхнього практичного використання. Вона вивчає фінансові явища, які пов'язані з перерозподілом валового внутрішнього продукту, за допомогою певних методів через підхід, відомий як науковий метод.

Науковий метод передбачає збір великої кількості даних про світові ринки, економіку та компанії – формулювання гіпотез, а потім ретельне тестування цих гіпотез за допомогою зібраних даних. Гіпотеза – це ідея, наприклад, що холодна погода прогнозує більш високі ціни на енергоносії – це обрामлено настільки чітко і однозначно, що ми можемо довести, що це неправильно, тобто підлягає фальсифікації. Якщо заздалегідь чітко не визначити гіпотези, дані не підлягати сумніву, користуватися помилковим позитивом, можемо в підсумку прийти до непрогнозованого результату [1, с. 5]. Тому в ідеалі ми хочемо перевірити свої ідеї протягом багатьох десятиліть. Чим більше історичних даних, проти яких свідчать наші ідеї, тим впевненішими ми можемо бути в їх передбачуваній силі.

При дослідженні фінансових відносин фінансова наука використовує систему методів:

- діалектичний метод, який базується на аналізі, синтезі, індукції, дедукції, абстракції, аналогії;
- економіко-статистичні методи, які включають балансовий, нормативний, метод коефіцієнтів, економічне моделювання, розрахунково-аналітичний метод, матричні методи тощо.

Діалектичний метод:

1. Аналіз – розкладання цілого складного явища на його складові, більш прості елементарні частини і виділення окремих сторін, властивостей, зв'язків.
2. Синтез – навпаки з'єднання компонентів складного явища. Синтетичні знання – знання, що розширює попередній досвід, конструює щось нове.
3. Індукція – проведення досліджень шляхом вивчення окремих фактів аналізу статистичних даних, даних опитувань, спостережень та на основі яких вчений-фінансист робить певні висновки щодо наявності закономірностей і залежностей між фінансовими явищами та процесами, а також їх впливу на економічне життя.
4. Дедукція – коли спочатку висувається певна гіпотеза, яка народжується на основі спостережень або логічних висновків. а потім здійснюється її перевірка на фактичному матеріалі.
5. Абстрагування – навмисне спрощення ситуації шляхом виключення із досліджень нетипових явищ або другорядних фактів.
6. Аналогія – коли на основі подібності двох об'єктів по якимось одним ознаками робиться висновок про їх схожість за іншими ознаками. Аналогія не дає достовірного знання, але вона відіграє важливу роль при висуванні гіпотез, як засіб з'ясування проблеми та напрями її вирішення [2, с.10-11].

Економіко-статистичні методи:

1. Нормативний – це спосіб розробки плану, заснований на застосуванні певної нормативної бази, яка являє собою затверджені організацією або законодавством обмеження за різними показниками та характеристиками її діяльності.
2. Балансовий – виявлення відповідності та забезпечення рівноваги в якісь явищах, подіях, показниках. Є базовим методом планування, оскільки дозволяє вирішувати основну задачу економіки - задоволення суспільних потреб в умовах обмежених ресурсів.
3. Метод коефіцієнтів – базується на застосуванні відповідних коефіцієнтів щодо результатів певного проміжку часу. За цим методом здійснюється індексація.

4. Економічне моделювання – це формалізований опис і кількісне вираження економічних процесів і явищ (за допомогою математики й економетрики), структура якого абстрактне відображає реальну картину економічного життя.
5. Розрахунково-аналітичний метод полягає в тому, що на основі аналізу досягнутої величини показника, прийнятого за базу, та індексів сто зміни в плановому періоді розраховується планова величина цього показника.
6. Матричні методи – засновані на складанні матриць. В економічному аналізі й плануванні розроблено і застосовується до 40 різних матриць. (наприклад: методика SWOT-аналізу, BCG - матриця Бостонської консультативної групи, матриця Томпсона-Стрікланд, використовувана для стратегічного планування) [4, с. 15].

У фінансовому світі існують незаперечні математичні реалії. Використання законів статистики та математики, знайдених у науці, знайдено і в сучасних фінансових теоріях. Модель Black Scholes, модель коливання ціни в часі, для акцій як приклад, не існувала б без цих наукових законів. Теоретичні конструкції, такі як модель ціноутворення капітальних активів (CAPM) та ефективна гіпотеза ринку (EMH) намагаються логічно пояснити поведінку фондового ринку без емоцій, цілком раціонально, повністю ігноруючи такі елементи, як настрої на ринку та емоції інвесторів.

Фінансова наука зможе успішно виконати свою роль тільки при використанні певних методів пізнання фінансового життя. Науковці стверджують, що останні кілька десятиліть були свідком неперевершеного розширення фінансування, або ролі фінансів у повсякденному бізнесі чи житті.

Література:

1. Вдовенко Л. О. Фінанси: навч. посіб. / Л. О. Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра. К.: Центр учбової літератури, 2010. 152 с.
2. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. 432 с.
3. Ганевич Є. М. Фінансова система України. Є.М. Ганевич, С.В. Михайленко. Фінанси. навч. метод посіб. Одеса: Пальміра. 2012. 454 с.
4. Фінанси: навч. посіб. в 2-х частинах / Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.; за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.